

рішень під час конфліктів і формулюючи ефективні стратегії післявоєнного відновлення, стає очевидним, що відновлювана енергетика може відігравати трансформаційну роль у відбудові суспільства. Вона не тільки пропонує шлях до енергетичної безпеки та стійкості, але й сприяє економічному зростанню та розширенню можливостей громади. Оскільки світова спільнота продовжує боротися з наслідками війни, використання відновлюваної енергії як наріжного каменю відновлення буде важливим для створення сталого, мирного та процвітаючого майбутнього в регіонах, які виходять із тіні конфлікту.

Література

1. Тімашов В.О., Губій С.В. Правове регулювання відновлювальної енергетики в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 4. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.73>
2. Білявський М. Новий профіль енергетики в контексті декарбонізації та післявоєнного відновлення України. Разумков центр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/novyi-profil-energetyky-v-konteksti-dekarbonizatsii-ta-pisliavoiennogo-vidnovlennia-ukrainy> (дата звернення: 15.01.2025)
3. Губарева В. Перспектива відновлювальних джерел енергії під час війни: Як за рахунок зеленої генерації Україна планує забезпечити собі енергоне залежність? Ukraine War Environmental Consequences Working Group. URL: <https://uwecworkgroup.info/uk/prospect-for-renewable-energy-in-wartime-how-ukraine-plans-to-ensure-energy-independence-using-green-generation/> (дата звернення: 15.01.2025)
4. Вишницька А. Чому відновлювана енергетика — це запорука безпеки для України під час та після війни. Енергетичний перехід. URL: <https://energytransition.in.ua/chomu-vidnovlyuvana-enerhetyka-tse-zaporuka-bezpeky-dlia-ukrainy-pid-chas-ta-pisla-viyny/> (дата звернення: 15.01.2025)
5. Омельченко В. Сектор відновлюваної енергетики України до, під час та після війни. Разумков центр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/sektor-vidnovlyuvanoyi-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny> (дата звернення: 16.01.2025)
6. Войтович Л., Федик М. Стратегія повоєнного відновлення економіки України в умовах Євроінтеграції. Економіка та суспільство. 2024. № 65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-112>
7. Ukrainian Energy Security Dialogue 2024: головні виклики, рішення та перспективи енергетичної безпеки України. DiXi Group. URL: <https://dixigroup.org/ukrainian-energy-security-dialogue-2024-golovni-vyklyky-rishennya-ta-perspektyvy-energetychnoyi-bezpeky-ukrayiny/> (дата звернення: 16.01.2025)
8. Дослідницька служба Верховної Ради України: Наукова концепція законодавчого стимулювання розвитку малої генерації з відновлюваних джерел енергії в Україні у повоєнний період. 2024. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33289.pdf> (дата звернення: 16.01.2025)
9. Верховна Рада України: В умовах війни відновлювальні джерела енергії допомагають стабілізувати роботу енергосистеми — Голова Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг Андрій Герус від 02.11.2022. URL: www.rada.gov.ua/news/news_kom/229706.html (дата звернення: 16.01.2025)

Хоменко І.О.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки,
обліку і оподаткування,*

Мельниченко Д.В.

*здобувач вищої освіти,
Національний університет
«Чернігівська політехніка»*

СТІЙКІСТЬ БІЗНЕСУ В УМОВАХ КРИЗИ: ФАКТОРИ УСПІХУ ТА ПРИКЛАДИ З УКРАЇНИ

Сучасні глобальні виклики, включно з пандемією COVID-19, економічними кризами та воєнними конфліктами, висвітлили необхідність підвищення стійкості бізнесу як важливого елемента економічної стабільності. В Україні ця проблема набула особливої актуальності

через вплив військових дій та економічної нестабільності, що вимагає адаптивного підходу до управління бізнес-процесами. Дослідження факторів, що впливають на стійкість підприємств, є важливим для забезпечення їхньої конкурентоспроможності та сталого розвитку в умовах невизначеності.

Проблематику стійкості бізнесу аналізували провідні науковці. Дослідники, такі як Н. Бондаренко, акцентували увагу на впливі цифровізації на бізнес [1], а О. Ткаченко вивчав логістичні інновації та їхню роль у кризових умовах [2]. Українські дослідники зробили вагомий внесок у розуміння антикризових підходів та адаптаційних стратегій, які забезпечують стабільність і розвиток бізнесу в умовах сучасних викликів.

Дослідження діяльності українських підприємств дозволило виділити такі основні чинники, що забезпечують їхню стійкість у кризових умовах:

1. Цифровізація бізнес-процесів.

Сучасні цифрові технології, такі як CRM (Customer Relationship Management) та ERP (Enterprise Resource Planning), дозволяють оптимізувати операційну діяльність, зменшувати витрати та підвищувати продуктивність. Наприклад, понад 80 % опитаних компаній в Україні перейшли на хмарні сервіси, що дало змогу знизити витрати на технічне забезпечення на 15–20 % [3]. Платформи електронної комерції стали важливими для підприємств малого і середнього бізнесу, забезпечуючи швидкий доступ до нових ринків та інтеграцію з логістичними сервісами.

2. Гнучкість маркетингових стратегій.

Здатність швидко адаптувати маркетингові стратегії стала критичним фактором успіху. Перехід на цифрові платформи, такі як соціальні мережі та інструменти онлайн-реклами, дозволив близько 60 % підприємств зберегти клієнтську базу та залучити нових споживачів. Для прикладу, компанії, що впроваджували таргетовану рекламу, повідомляють про збільшення продажів на 25 % у порівнянні з традиційними підходами [3, 4].

3. Диверсифікація ланцюгів постачання та ринків збуту.

Українські компанії активно працюють над зменшенням залежності від одного ринку або постачальника. Аграрний сектор демонструє зростання експорту до ЄС на 25 % завдяки новим логістичним рішенням та державній підтримці [5]. Виробничі підприємства також диверсифікують канали постачання, інтегруючи локальних і міжнародних постачальників.

4. Підтримка персоналу.

Корпоративна культура, орієнтована на турботу про працівників, є важливим елементом стійкості бізнесу. Програми психологічної допомоги, гнучкі умови праці та навчання дозволили зменшити плинність кадрів на 10–15 % [3]. ІТ-компанії впроваджують регулярні онлайн-заняття для співробітників, спрямовані на зменшення стресу, що позитивно впливає на їхню продуктивність.

Отже, стійкість бізнесу в умовах кризи є результатом стратегічного управління, інноваційного підходу та орієнтації на потреби працівників і клієнтів. Український досвід демонструє, що підприємства здатні забезпечувати ефективну адаптацію навіть у складних умовах, сприяючи стабільності економіки.

Література

1. Бондаренко Н.Д. Вплив цифровізації на стійкість бізнесу. // Журнал економічних досліджень. — 2023. — № 5. — С. 45–52.
2. Ткаченко О.П. Логістика в умовах кризи: сучасні виклики та можливості. // Науковий вісник КНЕУ. — 2022. — № 2. — С. 34–40.
3. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. — <https://ukrstat.gov.ua>.
4. Асоціація ІТ України. Звіт про стан галузі за 2023 рік. — <https://itukraine.org.ua>.
5. Світовий банк. Економічний огляд України за 2022 рік. — <https://www.worldbank.org>.
6. Хоменко І.О., Вербицька А.В., Бабаченко Л.В., Лисенко І.В. Стратегія цифрового маркетингу для ІТ-стартапів: ключові етапи розробки та впровадження. Київський економічний науковий журнал. 2024. № 7. С. 36–43.

7. Волинець, Л.М., Горобінська, І.В., Наконечна, С.А., Петунін, А.В., Романюк, С.О., Хоменко, І.О., Зачосова, Н.В. (2022) Принцип оцінки готовності автотранспортних підприємств до економічного розвитку на основі двокомпонентного методичного підходу. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 4(13(118)), 12–21. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.263041>

Чжоу Муяо
здобувач PhD,
Східноукраїнський національний
університет імені В. Даля

АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах ефективність функціонування підприємств визначається їх здатністю до інноваційного розвитку. При цьому впливовим фактором розвитку підприємств на основі інноваційної діяльності є інституційне середовище. Інноваційний розвиток підприємств є багатограним, що охоплює різні аспекти діяльності — від економічних і технологічних до соціальних та екологічних. Аналіз підходів до визначення інноваційного розвитку підприємств дозволяє виокремити кілька підходів: 1) економічний, де інноваційний розвиток розглядається як процес створення, впровадження та використання нових продуктів, послуг, технологій чи методів управління, які забезпечують підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства [1]; 2) технологічний — інноваційний розвиток підприємств орієнтований на впровадження нових технологій та технічних рішень, які забезпечують модернізацію виробництва, зниження витрат і якості продукції [2]; 3) соціальний, прихильники якого звертають увагу на розвиток людського капіталу, корпоративної культури та покращення соціальних умов у процесі впровадження інновацій [3]. На нашу думку, найповніше характеризує системний підхід, при якому інноваційний розвиток розглядається як комплексний процес, що охоплює економічні, технологічні, організаційні, екологічні та соціальні аспекти. У межах цього підходу підприємство функціонує як відкрита система, яка взаємодіє з інституційним середовищем.

Інституційне середовище формує умови для діяльності. Ефективна інституційна база містить правові норми, регуляторну політику, економічні стимули та механізми підтримки інновацій, сприяння створенню сприятливого клімату для інвестицій в інновації. Інституційне середовище інноваційного розвитку розглядається як сукупність державних і недержавних інституцій, що забезпечують правові, організаційні, фінансові та соціальні умови для розподілу, обміну та споживання інноваційними продуктами.

Регулювання інноваційної діяльності в країні здійснюється як на законодавчому, так і на виконавчому рівнях. Особливу роль у формуванні інституційної інфраструктури середовища грає законодавче забезпечення, яке створює правові основи для інноваційного розвитку підприємств. Основними державними органами, які відповідають за регулювання інноваційної діяльності в Україні, є: Верховна Рада, кабінет Міністрів, Державна податкова служба, Державна митна служба, Міністерство Фінансів, Національний банк України, Міністерство аграрної політики та продовольства країни, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості, Міністерство розвитку торгівлі та сільського господарства України, Міністерство економіки. Державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється наступним чином: «визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; формування і реалізації інноваційних програм; створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності; захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності; фінансової підтримки виконання інноваційних проєктів; стимулювання фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проєктів; встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності; підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури» [4].